

EL QUADRE, COLUMNA VERTEBRAL DE LA REVOLUCIÓ

Ernesto Che Guevara

[Revista Cuba Socialista, setembre 1962.]

www.amauta.lahaine.org

Quines característiques han d'assumir els militants de la revolució? Fa falta formar-se o "el poble ja ho sap tot i la formació és una pèrdua de temps" com ens suggereix el postmodernisme? Formar quadres militants, abnegats, decidits i combatents, és "autoritari" i "verticalista"? Subestimar la formació de quadres, en nom de "l'horitzontalisme" no implica reproduir jerarquies? Com combinar la democràcia revolucionària amb la disciplina conscient?

Seria innecessari insistir en les característiques de la nostra Revolució, en la forma original, amb algunes característiques d'espontaneïtat, amb les que es va produir el trànsit d'una revolució nacional alliberadora, a una revolució socialista i en el cúmul d'etapes viscudes ràpidament en el curs d'aquest desenvolupament, que fou dirigit pels mateixos actors de l'epopeia inicial del Moncada, passant pel Granma i acabant en la declaració de caràcter socialista de la Revolució cubana. Nous simpatitzants, quadres, organitzacions, s'anaren sumant a la dèbil estructura orgànica del moviment inicial, fins a constituir la pluja de poble que caracteritza la nostra Revolució.

Quan es va fer patent que a Cuba una nova classe social prenia definitivament el comandament, també es veieren les grans limitacions que tindria en l'exercici del poder estatal a causa de les condicions en que trobéssim l'Estat, sense quadres per desenvolupar el cúmul enorme de tasques que havien de complir-se en l'aparell estatal, en la organització política i en tot el front econòmic.

En el moment següent a la presa del poder, els càrrecs burocràtics es designaren "a dit"; no hi va haver grans problemes, no els va haver perquè encara no estava trencada la vella estructura. L'aparell funcionava amb el seu caminar lent i cansador d'una cosa vella i quasi sense vida, però tenia una organització i, en ella, la coordinació suficient per mantenir-se per inèrcia, menyspreant els canvis polítics que es produïen com a preludi del canvi en l'estructura econòmica.

El Moviment 26 de Juliol, profundament ferit per les lluites internes entre les seves ales esquerra i dreta, no podia dedicar-se a tasques constructives; i el Partit Socialista Popular, pel fet de suportar ferotges embats i la il·legalitat durant anys, no havia pogut desenvolupar quadres intermedis per afrontar les noves responsabilitats que venien.

Quan es produïren les primeres intervencions estatals en l'economia, la tasca de buscar quadres no era molt complicada i es podia escollir entre moltes gents que tenien alguna base mínima per exercir el càrrec de direcció. Però, amb l'acceleració del procés, ocorregut a partir de la nacionalització de les empreses nord-americanes i, posteriorment, de les grans empreses cubanes, es produeix una veritable manca de tècnics administratius. Se sent, d'altra banda, una necessitat angoixant de tècnics de producció, degut a l'èxode de molts d'ells, atrets per millors posicions oferides per les companyies imperialistes a altres parts d'Amèrica o als mateixos Estats Units, i l'aparell polític ha de sotmetre's a un intens esforç, enmig de les tasques d'estructuració, per donar atenció ideològica a una massa que entra en contacte amb la Revolució, plena d'ansies d'aprendre.

Tots vam complir el paper com bonament vam poder, però no fou sense penes ni problemes. Es van cometre molts errors en la part administrativa de l'Executiu, es van cometre enormes falles per part dels nous administradors d'empreses, que tenien responsabilitats massa grans en les seves mans, i també vam cometre grans i costosos errors en l'aparell polític, que poc a poc, va anar caient en una tranquil·la i plàcida burocràcia, identificat quasi com a trampolí per a ascensos i per càrrecs burocràtics de major o menor quantia, deslligat totalment de les masses.

L'eix central dels nostres errors es troba en la nostra falta de sentiment de la realitat en un moment donat, però l'eina que ens faltà, el que anà embotant la nostra capacitat de percepció i anà convertint el partit en un ens burocràtic, posant en perill l'administració i la producció, fou la falta de quadres desenvolupats a nivell mitjà. La política de quadres es feia evident com a sinònim de política de masses; establir novament el contacte amb les masses, contacte estretament mantingut per la Revolució en la primera època de la seva vida, era la consigna. Però establir-lo a través d'algun tipus d'aparell que permetés treure-li el major profit, tan en la percepció de tots els batecs de les masses com en la transmissió d'orientacions polítiques, que en molts casos sols foren donades per intervencions personals del Primer Ministre Fidel Castro o d'alguns altres líders de la Revolució.

A aquesta altura podem preguntar-nos, què és un quadre? Hem de dir que un quadre és un individu que ha assolit el suficient desenvolupament polític com per poder interpretar les grans directives emanades del poder central, fer-les seves i transmetre-les com a orientació a la massa, percebent a més a més les manifestacions que aquesta faci dels seus desitjos i les seves motivacions més íntimes. És un individu de disciplina ideològica i administrativa, que coneix i practica el centralisme democràtic i sap valorar les contradiccions existents en el mètode per aprofitar al màxim les seves múltiples facetes; que sap practicar en la producció el principi de la discussió col·lectiva i decisió i responsabilitat úniques, la fidelitat del qual està provada i el valor físic i moral del qual s'ha desenvolupat al compàs del seu desenvolupament ideològic, de tal manera que està sempre disposat a afrontar qualsevol debat i a respondre fins amb la seva vida per la bona marxa de la Revolució. És, a més, un individu amb capacitat d'anàlisi propi, la qual cosa li permet prendre les decisions necessàries i practicar la iniciativa creadora de manera que no xoqui amb la disciplina.

El quadre, doncs, és un creador, és un dirigent d'alta estatura, un tècnic de bon nivell polític que pot, raonant dialècticament, tirar endavant el seu sector de producció o desenvolupar a la massa des del seu lloc polític de direcció.

Aquest exemplar humà, aparentment rodejat de virtuts difícils d'assolir, tanmateix està present en el poble de Cuba i ens el trobem dia a dia. L'essencial és aprofitar totes les oportunitats que hi ha per desenvolupar-lo al màxim, per educar-lo, per treure de cada personalitat el major profit i convertir-la en el valor més útil per a la nació.

El desenvolupament d'un quadre s'aconsegueix en els quefers diaris; però s'ha de realitzar la tasca, a més, d'una manera sistemàtica en escoles especials, on professors competents, exemples a la vegada de l'alumnat, afavoreixin el més ràpid ascens ideològic.

En un règim que inicia la construcció del socialisme, no es pot suposar un quadre que no tingui un alt desenvolupament polític, però per desenvolupament polític no s'ha de considerar sols l'aprenentatge de la teoria marxista; també s'ha d'exigir la responsabilitat de l'individu pels seus actes, la disciplina que coarti qualsevol debilitat transitòria i que no estigui renyida amb una alta dosis d'iniciativa, la preocupació constant per tots els problemes de la Revolució.

Per desenvolupar-lo s'ha de començar per establir el principi selectiu en la massa, és allí on s'han de buscar les personalitats naixents, provades en el sacrifici o que comencen ara a mostrar les seves inquietuds, i dur-les a escoles especials, o, en el seu defecte a càrrecs de major responsabilitat que el provin en el treball pràctic.

Així hem anat trobant multitud de nous quadres que s'han desenvolupat en aquests anys; però el seu desenvolupament no ha estat igual, ja que els companys joves s'han vist davant la realitat de la creació revolucionària sense una adequada orientació del partit. Alguns han triomfat plenament, però n'hi ha molts que no han pogut fer-ho completament i s'han quedat a la meitat del camí, o que simplement, s'han perdut en el laberint burocràtic o en les temptacions que dona el poder.

Per assegurar el triomf i la consolidació total de la Revolució necessitem desenvolupar quadres de diferents tipus; el quadre polític que sigui la base de les nostres organitzacions de masses, el que orienti a aquestes a través de l'acció del Partit Unit de la Revolució Socialista (ja s'estan començant a assentar aquestes bases amb les escoles nacionals i provincials d'Instrucció Revolucionària i amb els estudis i cercles d'estudis a tots els nivells); també es necessiten quadres militars, per aconseguir-ho es pot utilitzar la selecció que va fer la guerra en els nostres joves combatents, ja que en quedà amb vida una bona quantitat sense grans coneixements teòrics però provats en el foc, provats en les condicions més dures de la lluita i d'una fidelitat a tota prova cap al règim revolucionari, al naixement i desenvolupament del qual estan íntimament units des de les primeres guerrilles de la Sierra. També hem de promoure quadres econòmics que es dediquin específicament a les tasques

difícils de la planificació i a les tasques de la organització de l'Estat Socialista en aquests moments de creació. És necessari treballar amb els professionals, impulsant als joves a seguir alguna de les carreres tècniques més importants, per tractar de donar-li a la ciència el to d'entusiasme ideològic que garanteixi un desenvolupament accelerat. I és imperatiu crear l'equip administratiu que sàpiga aprofitar i acoblar els coneixements tècnics específics dels demés i orientar les empreses i altres organitzacions de l'Estat per acoblar-les al fort ritme de la Revolució. Per tots ells, el denominador comú és la claredat política. Aquesta no consisteix en el recolzament incondicional o als postulats de la Revolució, sinó en un recolzament raonat, en una gran capacitat de sacrifici i en una capacitat dialèctica d'anàlisi que permeti fer contínues aportacions, a tots els nivells, a la rica teoria i pràctica de la Revolució. Aquests companys s'han de seleccionar de les masses, aplicant el principi únic de que el millor sobresurti i que al millor se li donin les majors oportunitats de desenvolupament.

A tots aquests llocs, la funció del quadre, tot i ocupar fronts diferents, és la mateixa. El quadre és la peça mestra del motor ideològic que és el Partit Unit de la Revolució. És el que podríem anomenar un vis dinàmic d'aquest motor; vis en quant a peça funcional que assegura el seu correcte funcionament, dinàmic en quant a que no és un simple transmissor cap a dalt o cap a baix de lemes o demandes, sinó un creador que ajudarà al desenvolupament de les masses i a la formació dels dirigents, servint de punt de contacte amb aquelles. Té una important missió de vigilància perquè no es liquidi el gran esperit de la Revolució, perquè aquesta no dormi, no disminueixi el seu ritme. És un lloc sensible; transmet el que ve de la massa i li infon el que orienta el Partit.

Desenvolupar els quadre, és, doncs, una tasca inaplaçable del moment. El desenvolupament dels quadres ha estat adquirit amb gran empenta pel Govern Revolucionari; amb els seus programes de beques seguint principis selectius, amb els programes d'estudi dels obrers, donant diferents oportunitats de desenvolupament tecnològic, amb el desenvolupament de les escoles tècniques especials, amb el desenvolupament de les escoles secundàries i les universitats obrint noves carreres, amb el desenvolupament, en fi, de l'estudi, el treball i la vigilància revolucionària com a lemes de tota la nostra pàtria, basats fonamentalment en al Unió de Joves Comunistes, d'on n'han de sortir els quadres de tot tipus i també els quadres dirigents de la Revolució en el futur.

Íntimament lligat al concepte de "quadre" hi ha el de la capacitat de sacrifici, de demostrar amb el propi exemple, les veritats i consignes de la Revolució. El quadre, com a dirigent polític, ha de guanyar-se el respecte dels treballadors amb la seva acció. És imprescindible que compti amb la consideració i l'afecte dels companys a qui ha de guiar pels camins de l'avantguarda.

Per tot això, no hi ha millor quadre que aquell l'elecció del qual efectua la massa en les assemblees que designen els obrers exemplars, els que seran integrats al PURS juntament amb els antics membres de les ORI que passin totes les proves selectives exigides. Al principi constituiran un partit petit, però la seva influència entre els treballadors serà immensa; després aquest s'engrandirà quan l'avanç de la consciència socialista vagi convertint en una

necessitat el treball i l'entrega total a la causa del poble. Amb dirigents mitjans d'aquesta categoria, les difícils tasques que tenim al davant es compliran amb menys contratemps. Després d'un període de desconcert i de mals mètodes s'ha arribat a la política justa, la que mai serà abandonada. Amb l'impuls sempre renovat de la classe obrera, nodrint amb les seves fonts inesgotables les files del futur Partit Unit de la Revolució Socialista, i amb la rectoria del nostre partit, entrem de ple en la tasca de formació de quadres que garanteixin el desenvolupament impetuós de la nostra Revolució. S'ha de triomfar en la constància.